

Reforma SRP – Prevoditeľné rybolovné povolenia

Prečo Komisia navrhuje prevoditeľné rybolovné povolenia?

SRP problém nadmernej kapacity nevyriešila. Od roku 1994 do roku 2013 sa bude musieť vynaložiť 2,73 miliardy EUR na likvidáciu rybárskych plavidiel, no napriek týmto značným výdavkom sa naša rybolovná kapacita každý rok zvyšuje o približne 3 %. Ani jedna z predchádzajúcich politík na riešenie nadmernej kapacity (viacročné usmerňovacie programy, pomery vstupu a výstupu, obmedzovanie maximálnej veľkosti flotíl, verejné systémy likvidácie) nefungovala. Dvor audítorov spochybňuje využívanie peňazí daňových poplatníkov na riešenie nadmernej kapacity. V tejto súvislosti Komisia navrhuje vychádzať z pozitívnej skúsenosti viacerých členských štátov so systémami podobnými prevoditeľným rybolovným povoleniam. V medzinárodných správach sa uvádza, že rôzne formy prevoditeľných rybolovných povolení „brzdia, a dokonca odvracajú rozsiahly kolaps [rybného hospodárstva]“ (Costello a kol., 2008) a prispievajú k podpore hospodárskeho rastu (Svetová banka a FAO, [FAO], 2008).

Prevoditeľné rybolovné povolenia môžu v prípade, ak budú mať správnu formu, byť účinným nástrojom majiteľov plavidiel na plánovanie rybolovnej činnosti podľa vývoja na trhoch, vykladanie všetkých úlovkov a plánovanie vlastných investícií. Rybárom takisto ponúkajú možnosť odísť z tohto odvetvia výmenou za finančnú náhradu. Zo skúseností vyplýva, že systémy podobné prevoditeľným rybolovným povoleniam zvyšujú aj zodpovednosť prevádzkovateľov a uľahčujú znižovanie odvrhovania úlovkov.

Čo navrhuje Komisia?

Od roku 2014 sú členské štáty povinné zaviesť prevoditeľné rybolovné povolenia a dodržiavať pritom prísne zásady. Po prvé, morské zdroje sú a musia zostať verejným majetkom. Prevoditeľné rybolovné povolenia nemôžu prenášať nijaké vlastnícke práva na morské zdroje, iba užívateľské práva na ich využívanie na obmedzenú dobu. Po skončení tejto doby sa prevoditeľné rybolovné povolenia musia vrátiť členskému štátu, ktorý rozhodne o ich opätovnom pridelení na základe rovnakých alebo odlišných kritérií. Po druhé, predaj, prenájom alebo výmena prevoditeľných rybolovných povolení môže prebiehať iba za prísne stanovených podmienok, keďže ich môžu kupovať iba majitelia zaregistrovaných a aktívnych plavidiel na účely ich použitia na aktívnych plavidlách s licenciou. Po tretie, musí sa rešpektovať relatívna stabilita. Po štvrté, členské štáty musia odobrať prevoditeľné rybolovné povolenia v prípade vážneho porušenia predpisov majiteľom plavidla a po piate, musia vyhradiť kvóty a prevoditeľné rybolovné povolenia pre nových rybárov, ktorí by chceli začať s rybolovnou činnosťou.

Pri rešpektovaní uvedených piatich zásad musia členské štáty zaviesť prevoditeľné rybolovné povolenia na vnútroštátnej úrovni prostredníctvom povinného systému pre všetky druhy v rámci TAC a obmedzení týkajúcich sa kvót alebo množstva rybolovného úsilia a pre všetky plavidlá dlhšie ako 12 metrov, ako aj pre všetky plavidlá s vlečným výstrojom. Prevoditeľné rybolovné povolenia sú iba užívateľskými právami, ktoré členské štáty rozdeľujú medzi majiteľov plavidiel na určitú dobu. Predstavujú pevne stanovené percento kvót štátu na určité zásoby rýb. V prípade používania rybolovného úsilia, napr. ako v Stredozemnom mori, by sa prevoditeľné rybolovné povolenia uplatňovali na prídely rybolovného úsilia. Rybolovné možnosti, ktoré nie sú regulované kvótami ani režimom rybolovného úsilia EÚ alebo na ktoré sa vzťahujú dohody o udržateľnom rybnom hospodárstve s tretími krajinami, by do systému prevoditeľných rybolovných povolení nepatрили.

Ako by sa pridelovali kvóty a prevoditeľné rybolovné možnosti?

Návrh zahŕňa pružnosť pre členské štáty, no Komisia by uprednostnila toto: Členské štáty by mali stanoviť súbor štátnych a regionálnych priorít a pridelovať určitý percentuálny podiel svojich kvót malým flotilám. Na zvyšok kvót by sa vzťahovali prevoditeľné rybolovné povolenia. Členské štáty by mali svoje štátne systémy prevoditeľných rybolovných povolení vytvárať spolu so zainteresovanými stranami, keďže ich účasťou by sa zabezpečilo prispôsobenie štátnych systémov prevoditeľných rybolovných povolení osobitostiam príslušných členských štátov a ich akceptovanie zainteresovanými stranami. Členské štáty a zainteresované strany by v rámci vytvárania systémov prevoditeľných rybolovných povolení mali uprednostňovať pobrežné spoločenstvá závislé od rybolovu, rybolovné postupy šetrnejšie voči životnému prostrediu a drobné flotily. Mali by vyčleniť až 5 % kvót alebo prevoditeľných rybolovných povolení pre nových rybárov. Členské štáty a zainteresované strany by preto mali tento systém využívať na uprednostňovanie rybolovných postupov, ktoré považujú za vhodné, či už zo spoločenského, alebo environmentálneho hľadiska. Dánsko napríklad využívalo prevoditeľné rybolovné povolenia na podporu pobrežných spoločenstiev zvýšením kvót na tresku škvrnitú a soley pridelovaných plavidlám dlhším ako 17 metrov o 10 %.

Aké záruky môžu poskytovať členské štáty?

Zo skúseností členských štátov, v ktorých sa uplatňuje systém prevoditeľných rybolovných povolení, vyplýva, že rizikám možno zabrániť prostredníctvom formy týchto systémov. Pri vytváraní týchto systémov preto členské štáty a zainteresované strany musia zohľadňovať, že systémy prevoditeľných rybolovných povolení nedávajú priestor na špekulácie alebo na vznik situácií, ktoré by uškodili regiónom závislým od rybných hospodárstiev a súvisiacich činností. Systém prevoditeľných rybolovných povolení musia takisto prísne regulovať a zabezpečovať, aby verejné orgány v členských štátoch mohli kedykoľvek zasiahnuť s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pravidiel zo strany držiteľov prevoditeľných rybolovných povolení. Členské štáty by preto mali využívať balík opatrení, do ktorého patria:

- vylúčenie drobného rybolovu (< 12m s pasívnym výstrojom), aby sa zabezpečilo, že práva na rybolov tohto dôležitého segmentu nebudú predané väčším plavidlám,
- predchádzanie nadmernej koncentrácii prostredníctvom zabránenia tomu, aby príliš mnoho práv na rybolov skončilo v rukách niekoľkých majiteľov plavidiel; na tento účel sa musia pre daný zdroj stanoviť maximálne percentá, ktoré môže dodržiavať ktorýkoľvek majiteľ plavidla,
- vyhradenie časti štátnych kvót pre pobrežné spoločenstvá, ktoré sú závislé od malých flotíl,
- obmedzenie prevoditeľnosti na rybné hospodárstva s určitým druhom (napr. s povoleniami na lov rýb s bielym mäsom sa môže obchodovať iba s inými držiteľmi povolenia na lov týchto rýb, nie s držiteľmi povolenia na lov pelagických druhov).

Nevymiznú malé flotily z pobrežných regiónov v Európe?

Nie, pretože členské štáty ich oslobodia od uplatňovania systémov prevoditeľných rybolovných povolení. Znamená to, že 60 % plavidiel bude v rámci celej EÚ trvale mimo systému prevoditeľných rybolovných povolení. V Dánsku sa napríklad segment malých flotíl zložených zo 6 až 10 metrových plavidiel spravuje mimo dánskeho systému prevoditeľných rybolovných povolení a veľkosť tohto segmentu sa v porovnaní so zvyškom dánskej flotily znížila oveľa menej.

Ako by mohli organizácie výrobcov riadiť systémy prevoditeľných rybolovných povolení?

V mnohých členských štátoch zlučujú organizácie výrobcov kvóty svojich členov. Monitorujú využívanie a uvádzanie vykládok na trh a uskutočňujú výmenu s ostatnými organizáciami výrobcov na reguláciu využívania kvót. Mohli by riadiť aj predaj a prenájom prevoditeľných rybolovných povolení medzi svojimi členmi. Kolektívne riadenie prevoditeľných rybolovných povolení zo strany organizácie výrobcov by mohlo umožniť výmeny v reálnom čase a potrebné plánovanie výroby. Okrem toho sú rybárske spoločenstvá ako na zdroj príjmov často odkázané tak na rybolov, ako aj na následné spracovanie. Spojenie týchto činností prostredníctvom medziodvetvových organizácií, ktoré kolektívnym spôsobom riadia zlúčené prevoditeľné rybolovné povolenia svojich členov, môžu byť pre rybárske spoločenstvá výhodou.

Aké sú očakávania pri konsolidácii flotily EÚ?

Vo viacerých členských štátoch prevoditeľné rybolovné povolenia prispeli k racionalizácii flotily. V Dánsku boli prevoditeľné rybolovné povolenia zavedené v roku 2003 pre pelagickú flotilu, ktorá sa odvtedy zredukovala o 50 %. Pre flotilu loviacu pri morskom dne boli prevoditeľné rybolovné povolenia zavedené v roku 2007 a táto flotila sa odvtedy zmenšila o 30 %. Zisky oboch segmentov vzrástli. Estónsko zaviedlo systém prevoditeľných rybolovných povolení v roku 2001 a do roku 2009 sa flotila zmenšila o 40 %. V Španielsku sa tzv. flotila Gran Sol od roku 1992 do roku 1997 uplatňovaním prevoditeľných rybolovných povolení zmenšila o 30 %.